

6/91
57. årgang

LYS og LIV

UTGITT AV:
DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Økologisk utfordring og kristen etikk:

Det kristne håp er realistisk

Det kristne håp er et realistisk håp som angår denne verden. Det kristne håp gir en bedre motivasjon til bevisstgjøring på og arbeid med den økologiske utfordringen enn en ikke-kristen livsholdning. Slik oppsummerer de to MF-lektorene Svein Olaf Thorbjørnsen og Gunnar Heiene innholdet i sin nye bok «Håp for drivhuset? Miljøkrise og kristen tro», som Credo forlag lanserer i disse dager. Med denne boka blir et lenge etterspurt bidrag til en prinsipiell, kristen etisk refleksjon rundt den økologiske utfordring imøtekommet.

Samtidig som boka drøfter en rekke prinsipielle spørsmål knyttet til miljøutfordringen, er den også konkret på en rekke områder, og forsøker å gi bidrag til innsats på miljøheimevernets område, forteller forfatterne: – Vi vil gjerne hjelpe den enkelte til å gjøre valg som er økologisk relatert.

Født for sent?

De to forfatterne håper at bokas innhold kan bidra til å motvirke følelsen av å være «født for sent» som mange unge bærer på. Det forutsetter imidlertid at noe blir gjort med den økologiske utfordringen menneskeheten står overfor. Miljøvernbevegelser ser i stadig sterkere grad kirken som en medspiller på dette området. Det gjelder blant andre Norges Naturvernforbund, og generalsekretær Dag Hareide har skrevet et utfordrende forord til boka: «Mellom lidelse og lovsang».

Både Svein Olaf Thorbjørnsen og Gunnar Heiene er medlemmer av Kirkerådets miljøgruppe, og har holdt en rekke foredrag om de etiske sidene ved miljøutfor-

dringene i forskjellige sammenhenger. Både blant kristne og sekulære miljøengasjerte er det et stort behov for informasjon og utfordring til å tenke prinsipielt og etisk om disse tingene.

Ingen særinteresse

I og med at boka er gitt ut på Credo forlag, henvender den seg i særlig grad mot studenter og unge i den videregående skole. De to MF-lektorene er opptatt av at ikke miljøengasjement skal bli sett på som en «særinteresse» på siden av de unges kristne tro.

– Vi vil gjerne at dette skal være en integrert del av troen for

de unge. Unge kristne som er opptatt av miljøet har deltatt i aksjoner, og det er greit nok, men når det gjelder den mer reflekterende delen av dette, har de ikke hatt så mange tilbud.

Boka tar også et oppgjør med forbruker-livsstilen, og vil gjerne pusse det gamle idealet om «gudsfrykt med nøysomhet» blankt igjen.

– Vi skiller dessuten mellom det som er etisk norm og etisk råd. Når vi anbefaler en romtemperatur på 20 grader, er dette et etisk råd, men ikke en etisk norm, sier de to forfatterne av boka «Håp for drivhuset?»

Fakultetslektor Svein Olaf Thorbjørnsen (til venstre) og førstelektor Gunnar Heiene har sammen skrevet boka «Håp for drivhuset?»

(Foto: Paul Johan Undheim)

LYS og LIV**Utgiver:**

Det teologiske Menighetsfakultet

Ansvarlige redaktører: Olav Skjevesland
Erling Servan**Redaktør:**

Trond B. Solvang

Redaksjonssekretær:

Nils-Peter Enstad

Grafisk form: Trond B. Solvang og
Nils-Petter Enstad

Lys og liv er informasjonsbladet til Det teologiske Menighetsfakultet. Bladet utkommer med 6 nummer årlig, og sendes til alle MF-foreninger, samtlige menighetsråd i landet og alle navngitte bidragsytere.

Alle som ellers ønsker det, får bladet gratis tilsendt.

Når ikke annet er angitt, har redaksjonssekretæren som regel skrevet artikkelen.

Ved kildeangivelse kan artikler fra Lys og Liv fritt gjengis.

Gaver til MF:

Alle gaver du gir til MF's arbeid kan du trekke fra på selvangivelsen (i følge skattelovens paragraf 44).

Studier ved MF:

MF tilbyr følgende studier:

- Kristendomskunnskap (grunnfag, mellomfag og hovedfag).
- Teologi med praktisk-teologisk seminar.
- Kateketseminar.

Ta kontakt med studieveilederne!

Det teologiske Menighetsfakultet

Adr.: Gydas vei 4 - 0363 Oslo

Tlf.: (02) 46 79 00

Fax.: (02) 69 18 90

Bankgiro: 6038 30 18636

Postgiro: 0801 5128780

Trykk: Allservice A.s

Opplag dette nr. 30 000

Forsidefoto: Paul Johan Undheim

Neste nummer kommer i februar 1992.

«Mannen i gata» og Menighets- fakultetet

Hvordan forestiller «mannen i gata» seg at det ser ut på Menighetsfakultetet? Ja, det kan besvares på mange forskjellige måter.

Når vi som arbeider på fakultetet kommer i prat med «mannen i gata», enten det er på datakurs, i idrettslag, på bussen eller flyet, så møter vi fortsatt holdninger som er preget av parodiens og vittighettegningens streker. Det er som om tegnerne i «Vikingen», «Hvepsen» og «Korsaren» i årene etter 1906 har lykket med å prege oppfatningen mer enn alle de faktaartikler om MF som i årenes løp er publisert i teologiske fagtidsskrifter og den seriøse del av pressen.

Vi møter også forestillingen om MF som et «stridens arnested». Man ser for seg et innelukket og isolert miljø der noen få «mørkemenn» med hård hånd prøver å styre menigene til «rekruttene» i lærerkollegiet og til studentene.

Eller vi møter den motsatte beskrivelse der MF er et sted hvor alt «er på gli» og der lærerkollegiets medlemmer representerer alle mulige skriftsyn.

Vi må selvsagt akseptere at mange har et annet syn enn MF på teologiske spørsmål både i den ene og den andre retning, men vi kan vanskelig akseptere at MFs syn så ofte er fortegnet og forvrengt i forhold til sannheten? Det er et problem vi daglig sliter med.

MF er først og fremst en velkvalifisert, arbeidsvillig og allsidig sammensatt lærerstab – en gruppe seriøst arbeidende og internasjonalt anerkjente teologer, 15 av dem med teologisk doktorgrad og en rekke unge dyktige forskere og formidlere.

Et sant bilde av MF viser også en flokk på 600 ivrige og fargerike studenter, som ønsker å kvalifisere seg til tjeneste for Gud i Kirken, skolen og organisasjonene. Bildet av MF viser også en stor skare som ved sin forbønn og sine gaver, bærer MFs virksomhet fra dag til dag – en imponerende mengde av trofaste kvinner og menn.

Det er da vi sier: Velkommen til Menighetsfakultetet i Gydas Vei 4! Kom å se selv hva MF er, møt lærerne, studentene og administrasjonen. Alle – MF-venner, skeptikere, kritikere, motstandere – er alltid velkommen til å møte oss til åpen samtale.

Vi vet at mye kunne vært gjort bedre på MF og at det også ved MFs virksomhet er forhold som preges av menneskelig svakhet og utilstrekkelighet. Derfor er vi åpne for konkret og konstruktiv kritikk. Og vi ønsker og vi ber om at vi må bli brukt av Gud i den oppgaven vi har fått som arbeidere i dette Åndens verksted i vårt land. Vi inviterer derfor alle til å komme til Gydas vei 4 for å se, for å spørre eller gi et godt råd. På denne måten kan MF stadig utbygge kontakten til de mennesker det skal tjene.

Erling Servan

Dr. theol. Nils Aksel Røsæg:

Jesus og makten på en ny måte

– Det er overraskende mye materiale til politisk makt mellom linjene i evangeliene. Jesu korsfestelse var et resultat av en politisk anklage. Dommen ble felt og eksekvert av romerne, men anklagen ble fremmet av de jødiske autoritetene. Jesu første politiske motspiller var ikke Pontius Pilatus, men fjerdingsfyrsten Herodes Antipas, som regjerte i Galilea fra år 4 før Kristus til år 37 etter Kristus, sier forskningsstipendiat Nils Aksel Røsæg, som lørdag 16. november forsvarte sin avhandling «Jesus from Galilee and Political Power. A social-historical investigation» for den teologiske doktorgrad ved Universitetet i Oslo.

Nils Aksel Røsæg bruker både antikke og arkeologiske kilder til å tegne en ny ramme som evangeliematerialet settes inn i, og hvor han blant annet forsøker å finne ut hvordan Jesus og andre samtidige gallileere møtte fenomenet politisk makt i hverdagen under Herodes Antipas sitt regime.

Maktens fire komponenter

For å kunne gjennomføre undersøkelsen, har Nils Aksel Røsæg utarbeidet en egen ny sosiologisk modell for hva makt og autoritet er. – I denne modellen framhever jeg at makt er fire ting: For det første krav som framsettes, der nest sanksjoner som eventuelt kan tvinge kravene gjennom, for det tredje den sosiale posisjon som er basis for kravet og for det fjerde den ideologi som eventuelt understøtter og legitimerer posisjonen og/eller kravet, sier Nils Aksel Røsæg, som mener at denne modellen er viktig fordi den er et analyseredskap som er generelt anvendelig på alle maktforhold til

alle steder og alle tider, det være seg politikken, på arbeidsplassen og i familien, for å nevne noe.

Maktens ansikter

– I evangeliene møter vi makten på mange måter, påpeker Nils Aksel Røsæg. – Hvis vi støvsuger de tre synoptiske evangeliene, møter vi tollerne mange ganger, og vi møter en av Antipas sine offiserer i Kapernaum. Vi hører også Jesus be disiplinene innfri politiske krav, som det å bære de byrder soldatene la på sivilbefolkningen, eller å betale skatt. Men vi møter også Herodes Antipas på jakt etter Jesus. Det var Antipas som henrettet Døperen Johannes. Jesus kommer også med klar kritikk av Herodes Antipas og hans regime, sier han, og tilføyer at flere tekster kan tyde på at Jesus hadde skjulte tilhengere også blant makteliten i landet.

– Mye av spenningen med dette arbeidet har vært å lese mellom linjene i kildematerialet, sier Nils Aksel Røsæg begeistret.

Aktuell relevans

Paradoksalt nok er det avstanden mellom evangeliens situasjon og en moderne politisk tid som

Dr. theol. Nils Aksel Røsæg

gjør denne undersøkelsen aktuell, mener Nils Aksel Røsæg. I et moderne, demokratisk samfunn har man langt større muligheter til å påvirke makt- og beslutningsprosessene, og dermed større ansvar. En politisk etikk i teologisk perspektiv idag må ta hensyn til bibelmaterialet, de endrede påvirknings- og arbeidsmulighetene og de endrede samfunnsforholdene og de nye sosialpolitiske problemstillingene.

– Poenget med Jesus og makten er at hans posisjon ikke er historisk låst til en bestemt samsfunnsform og en bestemt historisk periode, men at den ut fra visse mer grunnleggende normer og verdier gir stort rom for menneskelig kreativitet og ansvar, sier Nils Aksel Røsæg til slutt.

LUNDE FORLAG

Ny bok fra Magne C. Krohn

Sammen i sorgen

Er vi sammen i sorgen?
Er vi sammen om sorgen?
Hvordan møte mennesker i sorg?
Hvordan hjelpe mennesker i sorg?
Hva er egentlig sorg?

Disse og mange andre problemstillinger blir tatt opp i denne boka. Hf. kr 89,-

ENGELENS JULEPREKEN

Andakt ved Vigdis Rø Berntsen

Julenatt møttes himmel og jord.

I en enkel stall møttes himmel og jord, for der ble Guds Sønn født. Hans mor var en ung jødekvinne. Der og da ble Gud menneske som deg og meg.

På Betlehemsmarkene møttes himmel og jord, for plutselig sto en engel der med bud fra Gud: «I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren.» Straks sto det en hel hærskare av engler sammen med ham, som lovpriste Gud.

Historiens største

Dette var historiens største julepreken og historiens største lovsangkor. Men tilhørerne var ikke mennesker som var spesielt utplukket på grunn av rang og verdighet. Det var en liten håndfull hyrder som ble møtt midt i sin hverdag.

Å – hvilken julenattsopplevelse! Den som hadde vært der!

Hyrdene var der og lot seg påvirke av det de hørte og så. Derfor kan også du og jeg få del i denne julenattsopplevelsen. Hyrdene tok bena fatt for å se om det var rett hva engelen hadde fortalt dem, og i stallen så de Jesus. Det forvandlet deres liv.

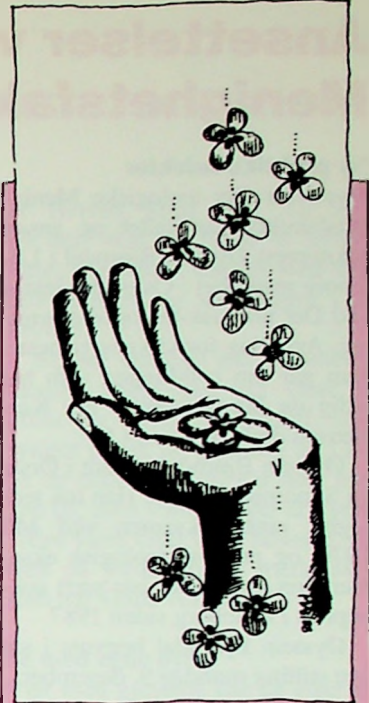
Lydt i 2000 år

Også i år skal engelens ord lyde slik de har lydt i snart 2000 år. Tilhørerne er ikke lenger en liten flokk hyrder på Betlehemsmar-

kene, men store skarer av mennesker fra alle verdens hjørner. Noen av dem hører budskapet denne ene gangen i året. Men Ordets kraft er den samme som den gang. I møte med julens budskap kan underet skje: Mennesker kommer til tro fordi de får se Jesus.

Hyrdene tok engelens ord på alvor, gikk til stallen og fikk se Jesus. Men de ble ikke der. Det var nok ikke ett menneske på veien fra stallen som kunne unngå å høre om hyrdenes store opplevelse. De kunne ikke la være å fortelle om det de hadde sett og hørt. Alle de andre måtte også få høre budskapet om at verdens frelser var kommet til jord, slik at også de kunne få se ham.

Måtte engelens preken til oss denne julen føre oss den vei hyrdene gikk: Inn i stallen og ut til menneskene.

Takk for:

- julens glade budskap om Jesus Kristus.
- all omsorg som omslutter MF og som viser seg i gaver og forbønn.
- trofast innsats i MF-foreninger og stottelag.

Be for:

- MF's ledelse, for styret og forstandskapet.
- alle studenter som avslutter sin utdanning ved MF i høst og nå skal ut i tjeneste, og for framtidige studenter.
- alle som i julen skal forkynde det glade budskap om at «I dag er det født dere en frelser ...»

Ansettelse ved Det teologiske Menighetsfakultet

Ny praktikumslektor

Styret for Det teologiske Menighetsfakultet har kallet og ansatt sokneprest Øystein Bjørndal i Lilleborg menighet i Oslo som lektor ved Det praktisk-teologiske seminar, Avdeling for kirkelig tjeneste. Han går inn i stillingen som ble ledig da fakultetslektor Per Karstensen døde tidligere i år.

Øystein Bjørndal er født i Ørsta på Sunnmøre i 1948. Han tok teologisk embetseksamen ved MF 1976, og praktisk-teologisk eksamen året etter. Han har vært sokneprest i Lilleborg siden 1987.

Øystein Bjørndal begynte i sin nye stilling mandag 9. desember.

Ny bibliotekar

Elna Strandheim (34) er ansatt som bibliotekar ved Menighetsfakultetets bibliotek fra 1. november. Hun har tidligere vært ansatt ved biblioteket på Fjellhaug skoler, og ved MF-biblioteket, dit hun nå kommer tilbake etter tre år ved Norges Handelshøyskole sitt bibliotek.

NT-ektor (vikar)

Styret ved Det teologiske Menighetsfakultet har kallet og ansatt dr. theol. Nils Aksel Røsæg (36) som fakultetslektor (vikar) ved NT-seksjonen for perioden fra 1. desember 1991 til 31. desember 1992. Røsæg skal undervise i gresk mens fakultetslektor Bjørn Helge Sandvei har forskningspermisjon.

Nils Aksel Røsæg er fra Oslo, og bor i Bærum. Han avla teologisk embetseksamen ved MF i 1983 og praktisk-teologisk eksamen året etter. Han har også mellomfagseksamen i klassisk gresk språk.

Ny rektor ved Kateketseminaret

Cand. theol Birger Henrik Fossum (44) er av styret for Det teologiske Menighetsfakultet kallet og ansatt som rektor for Kateketseminaret ved Det teologiske Menighetsfakultet. Han forlater stillingen som undervisningsleder 31. mars 1992, og er innvilget studiepermisjon fram til ferien. Fra 1. august vil han være igang ved Kateketseminaret.

Birger Henrik Fossum avla teologisk embetseksamen ved MF i 1977. Han avla praktisk-teologisk eksamen året etter, og ble ordinert som prest i Den norske kirke i desember 1978. Fra 1979 til 1982 arbeidet han som instituttlektor ved Institutt for Kristen Oppsøding (IKO). I 1982 ble han fakultetslektor ved det praktisk-teologiske seminar ved MF, og var det fram til høsten 1986, da han ble undervisningsleder ved fakultetet.

Undervisningsleder Birger Henrik Fossum er ansatt som ny rektor ved Kateketseminaret.

Kateketseminaret ved MF ble opprettet i 1977, og Aasmund Dale har vært rektor siden starten. Fakultetslærer Marit Rypdal er fungerende rektor i studieåret 1991/1992.

VIKTIG ØKOLOGIBOK!

Thorbjørnsen og Heiene

HÅP FOR DRIVHUSET?

Kristen tro og etikk i møte med dagens økologiske utfordringer.

Forord av Dag Hareide.
Studieplan.

Kr 74,-.

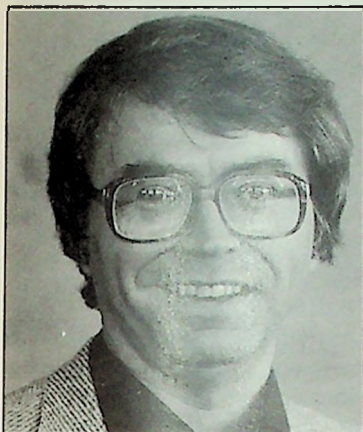

CREDO FORLAG

Postboks 6707 St. Olavs plass, 0130 Oslo 1

Julens under

av førstelektor Kjell Olav Sannes

Gud er underets Gud. Bibelen forteller om mange ganger da han har grepet inn i menneskers og folkeslags liv på underfull måte. Vi husker at Jesus helbredet syke, drev ut onde ånder og reiste opp døde.

Noen under er særlig viktige. Helt i sentrum står Jesu egen oppstandelse fra graven. Det er en så avgjørende hendelse at Paulus sier at vår kristne tro avhenger av at den virkelig har funnet sted. Ikke minst av den grunn er påsken sentral for den kristne kirke.

Ble menneske

I julen konsentrerer vi oss om et annet av Guds store under i historien: Guds Sønn – han som fra evighet av er sann Gud – ble et virkelig menneske! All verdens hersker – den skaper og Gud som et helt univers ikke kan romme – møter oss personlig i barnet i krybben.

På grunn av ham lovpriser Gud. Her grep Gud inn til vår frelse. Julens under oppfordrer oss ikke så mye til forundring som til tilbedelse.

Meditasjon

Bibelmeditasjon kan være en måte å nærme seg julens under på. Meditasjon er en form for stille ettertanke og fordykning – vi hører at allerede Maria, Jesu egen mor, hadde behov for å grunne på det som hendte og ble sagt om barnet hennes. Bibelmeditasjon vil si at en fordyper seg i en bibeltekst og det den forteller. For mange kan det være en hjelp å prøve å leve seg inn i situasjonen, som om en selv var til stede og opplevde det som skjedde.

Ett utgangspunkt kan være beretningen om gjeterne og deres «julefeiring», slik den står i *Lukas 2,8–20*. Les først igjennom teksten, og prøv så å leve deg inn i situasjonen: Tenk deg at du er til stede sammen med gjeterne utenfor Betlehem. Kjenn på natten omkring deg, se på stjernehimmelen og på bebyggelsen i nærheten, hør på lydene fra bukskapen. Se for deg gjeterne, legg merke til hva de holder på med og hva de snakker om.

Herrens engel

Med ett står en totalt annerledes skikkelse der, en Herrens engel som bringer med seg en glans fra Guds egen verden. Kast et blikk på gjeterne, og se hvordan forskrekkelsen preger dem. Og hør sammen med dem det merkelige og utrolige engelen sier om at han kommer som budbærer om en begivenhet til stor glede for hele Guds folk: Nettop nå, samme dag, i Davids-byen Betlehem like ved, er det blitt født en frelser. Han er den Messias som Gud gjennom århundrer har lovet å sende sitt folk. Ja enda mer: Han

er Herren. Gud selv. Til tegn på den skal de finne et nyfødt barn, et spebarn som er stelt som alle spebarn og som ligger i en krybbe.

Se det utrolige når himmelen liksom åpner seg og viser et glimt av Guds englehoff som synger ut sin lovprisning av Gud på en måte du aldri har hørt maken til, men som likevel er kjent: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag!»

Se med egne øyne

Vær med gjeterne når de etter en kort rådslagning skynder seg inn i Betlehem for å se med sine egne øyne det Gud har fortalt dem om. Følg dem til de finner fram til stedet der Maria og Josef og barnet er, se den overraskede unge kvinnen og mannen der inne. Se deg om i stallen, hør hvordan gjeterne strever med å forklare hvorfor de kommer stormende inn slik. Og se forbi dem alle, forbi dyrene i stallen, forbi menneskene som stimler sammen, forbi den forlamsete tømmermannen og den slitne unge moren. Bøy deg fram mot krybben og se det nyfødte spebarnet som ligger der. Husk at dette barnet er oppfyllelsen av Guds løfter om at han selv, himmelens og jordens Herre, en gang skal gripe inn til frelse og nytt liv.

Bøy kne for ham der inne i stallen, han som er julens under.

Og ta englens lovprisning av underets Gud, av barnet i krybben som er himmelkongen og vår frelser, med deg inn i søndagens gudstjeneste og ut i hverdagens kamp.

Mer enn 1100 årsverk:

Tilbake til utgangspunktet

– «Pensjonistsamlingene på MF» har allerede rukket å bli et begrep blant pensjonerte prester og teologer i Østlandsområdet. Treffene er et forsøk på å synliggjøre at man fra fakultetets side setter pris på pensjonistene, og på å bidra til at de fortsatt føler at de er regnet med, sier informasjonssjef Trond Solvang, og tilføyer: – Uten god kjennskap til den delen av vår fortid som disse pensjonistene representerer, går vi dessuten fattige og uerfarne inn i framtiden.

Informasjonssjefen, som også er opphavsmann til treffene, fortsetter: – For mange prester går

overgangen til pensjonsalderen veldig greitt, men for enkelte kan det bli en nokså brutal overgang. Med ett er de ute av kollegafellesskapet, arbeidsdagens rytme og den regelmessige forkynnervirksomheten. Alle disse pensjonistene er en svært viktig del av vår fortid som vi vil ta på alvor og synlig uttrykke takknemlighet overfor.

En liten vandring blant pensjonistsamlingens 37 frammøtte ble en hel liten vandring gjennom de siste 40–50 års norske kirkehistorie. Tilsammen har de mer enn 1.100 årsverk i kirkens tjeneste bak seg: Menighetsprester, bisko-

per, sjømannsprester, sykehusprester, professorer, generalsekretærer, misjonærer, salmediktere, forfattere....

– Det finnes ikke den stilling i kirkelandskapet som ikke representanter fra denne gruppen har vært ansatt i, slår Trond Solvang fast.

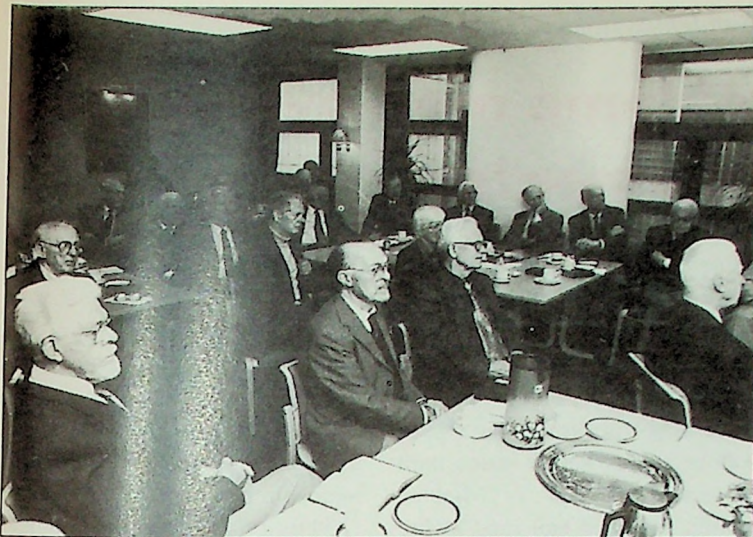
Driftig komite

Den driftige «pensjonistkomiteen» som sammen med informasjonssjefen og landssekretæren er ansvarlig for treffene, består av Birger Mathisen (tidligere blant annet generalsekretær i Bibelselskapet og domprost i Oslo),

Kjente teologiske ansikter rundt bordet. Fra venstre: Andreas Gjerdi, Ole Modalsli, Gustav Lundby, Gunnar Lislerud og Hans Grydland. I bakgrunnen: Christen Hallesby og MF's landssekretær Odd Kristoffersen.

Mer enn 1100 årsverk var representert ...

Sverre Magelssen (tidligere blant annet generalsekretær i Norges KFUK/KFUM og prost i Asker og Bærum), Kjell Weyde (tidligere blant annet sjømannsprest, sokneprest og sykehusprest) og Hans Grydeland (tidligere blant annet KFUM-sekretær, sokneprest og sykehusprest).

Sist i oktober var det igjen pensjonistsamling på MF. Foruten en god lunsj og rikelig med tid til samtale, kåserte MF-lærer Gunnar Heiene om deler av bis-

kop Eivind Berggravs liv og virke. Dessuten var generalsekretær Olav Dag Hauge invitert for i løpet av fem minutter å utfolde temaet: «Hva gjør egentlig presteforeningen for pensjonistene?»

– Dette oppleves som så spennende, meningsfylt og riktig at jeg nå synes vi må ta et skritt videre. Til våren planlegger vi derfor å arrangere tilsvarende sammenkomster også utenfor østlandsområdet, avslutter informasjonssjef Trond Solvang.

... da «MF-pensjonistene» nylig var samlet. (Fotos: Paul Johan Undheim.)

ST. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1
Tlf. (02) 20 72 48

ST. OLAV
ER JULEBUTIKKEN!

ÅRETS BØKER

KRYBBEFIGURER
STALLER

RØKELSE
RØKELSESKAR

PLATER
KASSETTER - CD
julemusikk fra hele verden

IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT

OG BYENS PENESTE
JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER

UTVIDET ÅPNINGSTID

18.11. - 6.12	9-17
09.12. - 23.12	9-18
lørdager	9-15
jul-Nyttårsaften	9-12

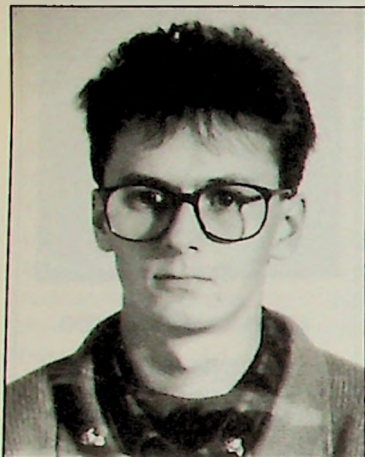
VI SENDER OVER
HELE LANDET!
Fax: (02)360263

**ALLE GAVER
TIL MF
ER SKATTEFRIE**

KVITTERING BLIR SENDT
MEDIO JANUAR

Hovedfagsoppgave om Margit Sandemos bøker:

Åndelig snikreklame med nyreligiøse og førkristne elementer

Hovedfagsstudent Michael Holter har skrevet hovedfagsoppgave om Margit Sandemos forfatterskap.

Våren 1992 regner han med å levere sin hovedfagsoppgave i kristendoms-kunnskap, MF-studenten Michael Holter (24). Som tema har han valgt å analysere det religiøse innholdet i Margit Sandemos forfatterskap, med hovedvekt på 47-bindsserien «Sagaen om Isfolket». At Margit Sandemo legger fram et helt religiøst system i denne romanserien, er blant de konklusjonene han trekker i sin analyse.

At det ble Margit Sandemo som ble tema for Michaels hovedoppgave, hang dels sammen med at han er interessert i nyreligiøsitet som tema, dels at førstelektor Arild Romarheim ga ham et tips om at dette var stoff det burde vært forsket på. Dermed satte MF-studenten seg ned og be-

gynte å lese. De 20 første «is-folk-bindene» fikk han låne av Arild Romarheims datter Sunniva, de øvrige har han lånt «litt her og litt der». Ingen av de omlag fire millioner bøker som er solgt i denne serien bare på norsk er kjøpt av Michael Holter, forsikrer han med et lite smil.

– *Hva slags konklusjoner har du trukket så langt i arbeidet?*

– Jeg oppfatter Margit Sandemos bøker som «åndelig snikreklame». Hun skriver lett, og budskapet i bøkene er lett å se, samtidig som det ikke er uttalt. Det virker som det er vesentlig for henne å fortelle hva hun tror på, samtidig som hun selv ikke vil kalle det religiøse systemet hun presenterer som et livssyn. Jeg har også registrert at når Margit Sandemo i intervjuer og samtaler konfronteres med at dette faktisk er religiøst, svarer hun at dette ikke er tro, men sannhet. Selv har hun ingen tro, påstår hun, men sier samtidig at hun har møtt underjordiske vesener selv, og derfor er dette sannhet.

Gjenferd, underjordiske og «hjelpere»

Forestillinger om gjenferd, underjordiske og «hjelpere» står sentralt i «Sagaen om Isfolket». I den mer selvbiografiske «Vi er ikke alene», utdyper Margit Sandemo dette temaet yt-

terligere, forteller Michael Holter.

– Hun er opptatt av å framstille disse kreftene som noe positivt, og å ta bort det som er skremmende ved dem. De er nok uberegnelige, men de er også hjelpsomme, sier han.

Margit Sandemo går også inn i den gamle forestillingen om at kvinnene påvirkes av demoniske kreftene gjennom sin seksualitet, og man leser mange steder om at de har samleie med demoner, men også dette framstilles som noe positivt. Derimot er hun negativ og direkte aggressiv i forholdet til tradisjonell kristendom og særlig mot kirken. Hun angriper kirkehistorien og sier at de første kristne fordreiet sannheten. Det er ulogisk å tro på bare en Gud, alle mennesker har hver sin hjelper, hevder hun, sier Michael Holter.

Skildringer av det erotiske har en forholdsvis bred plass i bøkene, og er iblant så direkte at det går ut over grensene for erotikk, tilføyer han.

Religiøs interesse

Ingen bokanmelder eller andre med et profesjonelt forhold til bøker vil finne på å kalle Margit Sandemo en «god» forfatter. Bøkene preges snarere av språklig armod, og personbeskrivelsene er uvanlig sjablongmessige, selv til kiosklitteratur å være. Ikke desto mindre er bøkene om Isfolket

solgt i fire millioner i Norge og åtte millioner i Norden. Michael Holter mener at det store salget forteller om en stor interesse for religion, men i andre utgaver enn den kirken står for.

– Dette er en stor utfordring både for kirken og skolen. De religiøse forestillingene i disse bøkene, med elementer av såvel naturreligion og før-kristne religioner, som trekk vi kjenner fra New Age og Østens religioner, med reinkarnasjon, karma og sjamanisme, vil bli mer og mer utbredt på grunn av disse bøkene. Derfor må man bevisstgjøre folk mer på hva de leser. Unge kristne som har lest noen av disse bøkene, har nok følt at det var noe «rart» ved dem, men de har ikke vært klar over at det faktisk er et

helt religiøst system her som litt forenklet kan sies å være åpent for alt, bare ikke kristen tro, sier han, og tilføyer at ved å føre handlingen i serien helt fram til vår egen tid, ønsker Margit Sandemo å vise at troen på gjenferd, underjordiske og «hjelpere» også er relevant for moderne mennesker.

– Regner du med å publisere hovedoppgaven når du er ferdig med den?

– Jeg må vel innrømme at jeg har tenkt tanken, men det vil selvsagt være avhengig av hvordan den til sjuende og sist blir når den er ferdig skrevet, sier Michael Holter til slutt, som etter å ha lest 47 bøker på 250 sider hver om Isfolket, ikke har latt seg fange inn av den okkulte ver-

– Forstelektor Arild Romarheim tipset meg om stoffet, og datteren hans lot meg låne de 20 første bindene i Isfolk-serien, sier Michael Holter

den som Isfolket beveger seg i. Men så har han også forsøkt å være meget bevisst under lesningen, sier han.

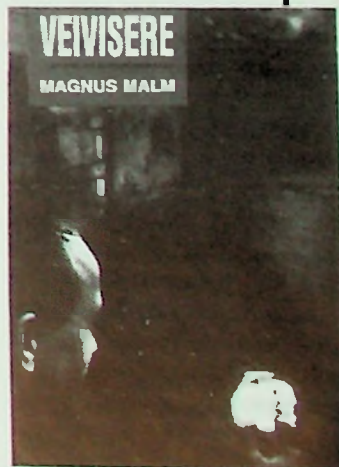
TAKK!
TIL ALLE
SOM HAR
STØTTET
MF
I 1991
MED
FORBØNN
OG
GAVER

VEIVISERE

– en bok om kristent lederskap

Av Magnus Malm

For alle som utøver kristen innflytelse. Boken henvender seg til *alle* kategorier av ledere.
 Kr 175,-

Nye Luther Forlag

«Hva er da et menneske?»

Legevitenenskapen bekrefter Bibelen

Moderne legevitenenskap bekrefter sterkere og sterkere at den enkeltes liv begynner ved befruktningen og bestemmes, ja, nærmest «programmeres» ut fra dette, noe Bibelens poeter og profeter ikke er i den ringeste tvil om. Derfor anfektes jeg av spørsmålet: Hvorfor understreker ikke dagens legevitenenskap sterkere sammenhengen mellom den enkeltes tilblivelse og individuelle liv? Slik oppsummerer førstelektor, dr. theol. Arvid Tångberg sine inntrykk etter å ha arbeidet med spørsmålet «Hva er da et menneske? Menneskeverdet i Bibelen og idag», som var temaet for det åpningsinnlegget han holdt under etikk-konferansen som markerte ti-årsdagen for stiftelsen av Folkebevegelsen for Livsrett og menneskeverd. Konferansen ble holdt på MF torsdag 31. oktober.

– Overskriften på innlegget mitt var jo en kjent linje fra Salme 8, der salmisten uttrykker sin undring over at Gud har satt mennesket høyest i sitt skaperverk og i sin omsorg, sier Arvid Tångberg til Lys og Liv, og fortsetter: – Så lite mennesket blir under stjernehimmelen, er det likevel Guds høyeste og mest privilegerte skapning, gjenstand for Guds særskilte omsorg og utstyrt med evner til å beherske skaperverket som visekonger. Det lille mennesket står Gud nærmest i hele skapningen, og mangler lite på å ha guddommelig rang.

Guds kjærlighet

Salmistens forståelse av det enkelte menneskes ukrenkelige

Førstelektor, dr. theol.
Arvid Tångberg.

høyhet har sin grunn i Guds kjærlighet til mennesket. Det er den som gir hver enkelt verdighet, verdi og oppgaver å utføre i skaperverket, understreker Arvid Tångberg, og knytter dette an til skapelsesberetningens ord om at mennesket er skapt i Guds bilde.

– Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, er menneskelivet ukrenkelig, og spørsmålet «Hva er da et menneske?» stilles med en undring og en takknemlighet som omfatter hele menneskelivet, både det spirende og det voksne, slår Arvid Tångberg fast, og tilføyer at det i løpet av verdenshistorien er blitt syndet mye mot disse gamle bibelordene, både i uforstand og mot bedre vitende.

– Likevel har de hatt dyptgående positive virkninger. Det var hengivenhet for disse bibelordene som førte til at USA's uavhengighetserklæring fra 1776 innledet med å erklære at det er «innlysende at alle mennesker er født like, at de av sin Skaper er

begavet med visse umistelige rettigheter, og at til disse hører liv, frihet og streben etter lykke...».

Historisk slektskap

Tabuleggingen av fosterets menneskeverd og rett til liv, er noe som hører en relativt moderne kultur til, mener Arvid Tångberg, og viser til at i oldtidens Babylon søkte man gudinnen Isjtars forbønn for de aborterte fostre. Ifølge mytologien steg Ishtar ned i dødsriket for om mulig å hente de for tidlig fødte opp igjen.

Fra norsk kunsthistorie kjenner man framfor alt ett forsøk på å bryte tausheten omkring disse spørsmålene: Edvard Munchs bilde «Madonna» fra 1895. bildet viser et foster i det ene hjørnet av en ramme rundt en naken kvinneskikkelse.

– Hos Munch er det likevel den tragiske følelsen, skriket, som dominerer i møtet mellom lidenskap og lidelse, kjærlighet og død, sier Tångberg, og mener det er et fjært historisk slektskap mellom Munchs bilde og gamle framstillinger av Ishtar som henter de for tidlig fødte barna opp igjen fra dødsriket.

– Det slår meg at poetene og billedkunstnerne er de som har uttrykt det ufødte livs problem best av alle. Lyrikeren Britt Karin Larsen skrev, etter å ha opplevd et abortinngrep, boken «Du er likevel til» om barnet som var blitt fjernet. I en tekst i boken spør hun hvorfor det blir gjort til «en forbrytelse å bryte tausheten rundt den taueste av alle sorgere», sier Arvid Tångberg ettertenksomt.

Arbeid videre

Bibelens svar har fått sterkere og sterkere vekt etterhvert som han har lyttet til debatten om fosterets krav på livsrett og menneskeverd, sier Arvid Tångberg avslutningsvis.

– Det er ingen aldersgrense eller noe utviklingsstadium der mennesket ikke er menneske med en gudgitt verdighet, understreker han, og medgir at dette standpunktet har konsekvenser som ikke står like klart for alle i dag.

– Derfor er det viktig å arbeide videre ut fra det inspirerende menneskebilde Bibelen har gitt oss. Hvert menneske er Guds verk, Guds eiendom og stemplet med hans bilde fra begynnelsen av. Det har den høye oppgaven å beherske og forvalte jorden på Guds vegne. Mye avgjøres ved hva slags holdning vi har til det ufødte liv, men så lenge det er en debatt om dette, er det også et håp om en ny erkjennelse og holdningsendring til større samsvare mellom menneskesyn og vurderingen av menneskeverdet i praksis, konkluderer førstelektor Arvid Tångberg.

Minnegaver til Menighetsfakultetet

Vi vil på denne måten takke hjertelig for alle minnegaver som er mottatt ved Menighetsfakultetet ved vår kjære MF-venns, sokneprest Lars FINHOLTS begravelse fra Berg kirke, Halden, den 27. september 1991.

Stoler på MF-vennernes innsats

Informasjonssjef Trond Solvang.

For et hus som MF, som er helt avhengig av en betydelig frivillig støtte, er årets siste uker alltid svært, svært spennende. I 1990 mottok MF omtrent 40 prosent av sine gaveinntekter i løpet av fjerde kvartal.

Slik ser det ut til i år også. Det betyr at fakultetet er helt avhengig av å motta nærmere to millioner kroner i løpet av årets fem siste uker.

– Vi er helt avhengige av givernes tillit. Dersom gaveinntektene svikter på tampen av året, får det store konsekvenser for virksomheten. Vi har idag en driftsgjeld på 1,6 millioner som vi heller ser redusert enn økt. Øker gjelden, vil det bety en svært stor og vanskelig belastning, sier informasjonssjef Trond Solvang til Lys og Liv.

Dyrt å ha dårlig råd

De siste årene har MF klart å holde regnskapene i balanse, takk være trofaste givere. Det er imidlertid tankevekkende at et betydelig bidrag til regnskapsbalansen er «lønsrefusjoner» – tilbakebetalinger fra det offentlige i forbindelse med ansattes sykefra-

vær. At det ved sykefravær ikke er en selvfølge at man setter inn vikarer, dette ut fra økonomiske vurderinger, medfører betydelig slitasje på de som er igjen. Dette er ikke tilfredsstillende, men kan i noen situasjoner være helt nødvendig.

At fakultetet på midten av 80-tallet måtte ta opp lån til driften på ialt 3,5 millioner kroner, er fremdeles en tung belastning, selv om fakultetet har klart å betale lånet ned slik at det nå gjenstår 1,6 millioner av denne gjelden.

– Vi skulle helst slippe å måtte bruke innsamlede midler vi får idag til å nedbetale gjeld fra en tid da vi fikk enda mindre gaver, sier Trond Solvang, som roper at han har en klippefast tro på «MF-vennene».

– Det er tross alt såpass mange som ser den enorme verdien av MF's helt konkrete arbeid med å utruste og forme framtidens evangelieformidlere, så når de nå skjønner at vi er i en spent situasjon, tror jeg de kommer til å tre støtte til. Når jeg blir gjennom de innkomne gavegiroene, oppdager jeg gang på gang hvordan fotfolket bærer morgendagens arbeidere, slår Trond Solvang fast.

Samtidig understreker han den anledning alle MF-givere har til å trekke fra sine gaver på selvangivelsen.

– For alle gaver som er innbetalt innen 31. desember i år, sender vi kvittering innen 20. januar som givene kan legge ved selvangivelsen. En mulighet det virkelig lønner seg å benytte, appellerer informasjonssjefen til slutt.

STATUTTER

for

PER KARSTENSENS

MINNEFOND

Minnefondet er opprettet i forbindelse med fakultetslektor Per Karstensens død 24. mai 1991, etter ønske fra hans hustru Berit Karstensen. Statuttene er vedtatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet den 11. november 1991.

§ 1

Minnefondet er opprettet med det formål at det skal gi støtte til Menighetsfakultetets etterutdanning for menighetsprester innen Den norske kirke. Dette innebærer at midler fra fondets avkastning kan nyttes til støtte til så vel enkeltprestere etterutdanning som arrangement av etterutdanningskurs for prester og liknende tiltak.

§ 2

Minnefondets grunnkapital utgjør kr. 72.865,-. Grunnkapitalen skal såvidt mulig stå urørt. Grunnkapitalen skal hvert år tilføres 20 % av årets avkastning, samt gaver som gis til fondet. Minnefondets kapital anbringes på forretningsmessig betryggende måte, med sikte på størst mulig renteavkastning.

§ 3

Av minnefondets renteavkastning skal det hvert år utdeles 80 % til minnefondets formål, første gang våren 1993.

§ 4

Minnefondet forvaltes av Menighetsfakultetets styre. Midlene tildeles av styret supplert med rektor ved Det praktisk-teologiske seminar ved Menighetsfakultetet og en representant oppnevnt av sentralstyret i Den norske kirkes presteforening. Tildelingen foretas etter innstilling fra Lærerrådet ved Menighetsfakultetet på grunnlag av forslag fra lærermøtet ved Det praktisk-teologiske seminar.

§ 5

Skulle minnefondet ikke lenger kunne virke etter sitt formål eller ikke forvaltes i overensstemmelse med de her nevnte bestemmelser, eller skulle Menighetsfakultetet opphøre, går minnefondet over til Den norske kirkes presteforening eller liknende organisasjon som ivaretar menighetsprestene sine interesser, etter nærmere bestemmelse av styret.

Per Karstensens minnefond

Det er vondt å miste en god venn, og derfor var det virkelig smertelig å miste kollega Per Karstensen.

Per gledet seg virkelig over å kunne få dele sin tid, sine erfaringer og sin kunnskap med andre, og være et medmenneske sammen med alle oss som han betyde så mye for.

Per ivret kanskje aller mest for å styrke menighetsprestene etter- og videreutdanningstilbud. Han var derfor ustanselig på reisefot som foredragsholder, kursleder og inspirator blant preste-kollegene.

«Per Karstensens minnefond» ble etablert etter ønske fra Pers hustru Berit.

Fondet har til hensikt å føre videre noe av Pers engasjement for å styrke nettopp etter- og videreutdanningsmulighetene for kirkes prester.

Grunnkapitalen utgjør i dag kr. 72.865,-, men det er selvsagt ønskelig at den blir så stor som mulig, slik at fondets avkastning virkelig kan bidra til å muliggjøre en tilfredsstillende etter- og videreutdanning for prestene i fremtiden.

Trond B. Solvang

Historisk kirkehistorieverk

Fellesprosjekt mellom kirkehistorieseksjonen på MF og TF

Med sin rykferske utgivelse av «Norsk kirkehistorie» skriver Universitetsforlaget selv kirkehistorie, skriver Olav Egil Aune i Vårt Land. For første gang har kirkehistorikere fra Menighetsfakultetet og Universitetet slått sine erfaringer sammen til en bok om kirkelivets utvikling i Norge, fra kristendommens innføring til dagen i dag.

Professor Bernt T. Oftestad, førstelektor Jan Schumacher (Menighetsfakultetet) og professor Tarald Rasmussen (Universitetets teologiske fakultet) – alle representanter for den nye generasjonen av norske kirkehistorikere – har skrevet en bok som i langt større grad enn tidligere legger vekt på samspillet og brytningene mellom kirken og samfunnet for øvrig. Framstillingen konsentrerer seg denne gangen mer om prosesser og utviklingslinjer enn om enkeltpersoners innsats i kirken.

– Forøvrig, understreker forfatterne, har vi ønsket å motvirke en oppfatning som har vært nok så utbredt: at det ved siden av tiden etter 1814 især er reformasjonstiden som er den viktige. Vi mener det er vanskelig å gi en god historisk begrunnelse for en slik oppfatning. Middelalderen og 1600 og 1700-tallet er ikke mindre viktige perioder i norsk kirkehistorie enn reformasjonstiden. Pietismen har vært med på å prege norsk kristendom like mye som reformasjonen. Middelalderens kirkehistorie er også viktig. Blant annet viser den oss sider ved kristendommen som er kom-

Professor Bernt Oftestad.

met til kort i en luthersk tradisjon fra reformasjonen av, sier forfatterne - som også legger tyngde i

å få satt norsk kirkeutvikling sammenheng med utviklingen ellers i Europa.

NY! **ANDAKTSBOK FOR UNGE**

Kontakt

Tolv ungdomsledere fra sju kristne organisasjoner

Frisk layout

Innbundet

Kr.159,-

Sambåndet Forlag

TROEN
søker sine røtter

OPPLEVELSESREISE

til Bibelhistoriske
Landområder

ISRAEL

TYRKIA - Patmos

EGYPT - Sinai

ROMA - Italia

HELLAS

Trygge og trivelige
gruppereiser

Norsk reiseleder

Be om turprogram

BORDEWICK

"For personal service" since 1923

REISEBYRÅ

P.O.Box 492 Sentrum, 0105 Oslo 1
Tlf. 02 - 17 18 60

HÅKON BJERCKE GROUP